

POSTANOWIENIE

Dnia 17 kwietnia 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Anna Owczarek (przewodniczący)

SSN Katarzyna Tyczka-Rote (sprawozdawca)

SSN Bogumiła Ustjanicz

w sprawie z powództwa T. R.

przeciwko A. R.

o rozwód,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 17 kwietnia 2013 r.,

zażalenia pozwanej na postanowienie o kosztach, zawarte w punkcie drugim

wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 13 kwietnia 2012 r.,

- 1) **zmienia zaskarżone postanowienie w ten sposób, że**
  - a) **nie obciąża pozwanej kosztami postępowania apelacyjnego**
  - b) **przyznaje adw. A. K.-M. od Skarbu Państwa (Sądu Okręgowego) kwotę 270 (dwieście siedemdziesiąt) zł podwyższoną o należny podatek od towarów i usług tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu apelacyjnym**
- 2) **nie obciąża pozwanego kosztami postępowania zażaleniowego**
- 3) **przyznaje pełnomocnikom stron adw. A. K.-M. i adw. A. L. od Skarbu Państwa (Sądu Okręgowego) kwoty po 120 (sto dwadzieścia) zł podwyższone o należną stawkę podatku od towarów i usług tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej stronom z urzędu.**

Uzasadnienie

Pozwana A. R. wniosła zażalenie na postanowienie o kosztach postępowania apelacyjnego zawarte w wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 13 kwietnia 2012 r. Postanowieniem tym Sąd Apelacyjny zasądził od niej na rzecz powoda kwotę 270 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 108 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. W zażaleniu skarżąca zarzuciła naruszenie art. 102 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i wniosła o zmianę zaskarżonego orzeczenia przez odstąpienie od obciążania jej kosztami postępowania apelacyjnego oraz zażaleniowego, jak również o zasądzenie na rzecz jej pełnomocnika kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu zażaleniowym według norm przepisanych z tytułu nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanej z urzędu. W odpowiedzi na zażalenie pozwanej powód wniósł o jego oddalenie oraz zasądzenie od pozwanej na jego rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Nadto powód wniósł o nieobciążanie go kosztami postępowania zażaleniowego oraz o przyznanie jego pełnomocnikowi wynagrodzenia oraz zwrotu kosztów według norm przepisanych i podwyższenie wynagrodzenia o stawkę podatku od towaru i usług.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Podstawę do zastosowania art. 102 k.p.c. stanowią okoliczności sprawy przekonujące o tym, że w danym przypadku obciążenie strony przegrywającej kosztami procesu na rzecz przeciwnika byłoby niesłuszne. Art. 102 k.p.c. nie konkretyzuje tych okoliczności, pozostawiając swobodę oceny sądowi orzekającemu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2012 r., IV CZ 155/11). Mogą nimi być zarówno fakty związane z samym procesem, jak i leżące poza nim, a dotyczące sytuacji życiowej czy stanu majątkowego stron. Okoliczności te podlegają ocenie przede wszystkim z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 września 2012 r., I UZ 86/12, LEX nr 1228427). Zastosowania art. 102 k.p.c. nie wyłącza bezzasadność złożonego środka zaskarżenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2012 r., IV CZ 155/11, LEX nr 1238137), ponieważ

realizuje on zasadę słuszności, będąc odstępstwem od przewidzianej w art. 98 § 1 k.p.c. zasady orzekania o kosztach procesu zgodnie z jego wynikiem. Decydując się na skorzystanie z tej wyjątkowej możliwości Sąd Apelacyjny miał na uwadze położenie pozwanej. Pozwana znajduje się w wyjątkowo trudnej sytuacji majątkowej oraz osobistej, spowodowanej ciężką chorobą dziecka, które pozostaje pod jej opieką oraz własną niepełnosprawnością, ograniczającą nie tylko możliwość zarobkowania, ale nawet wykonywania obowiązków rodzinnych. Otrzymywane przez nią świadczenia są na minimalnym poziomie w porównaniu z potrzebami i nie ma widoków na poprawę tego stanu rzeczy. Okoliczności te w pełni uzasadniają zastosowanie art. 102 k.p.c.

Mając to na uwadze Sąd Najwyższy na podstawie art. 102 k.p.c. oraz art. 394¹ § 3 w związku z art. 398¹⁶ k.p.c., zmienił zaskarżone postanowienie, odstępując od obciążenia pozwanej kosztami postępowania apelacyjnego.

Mimo uwzględnienia zażalenia pozwanej Sąd Najwyższy nie obciążył powoda kosztami postępowania zażaleniowego, którego sytuacja życiowa i materialna również jest bardzo trudna.

Ponieważ obie strony korzystają w procesie z pomocy udzielonej przez fachowych pełnomocników z urzędu, należało na podstawie § 19 i § 20 w związku z § 13 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. Nr 163, poz. 1348) przyznać pełnomocnikom stosowne wynagrodzenie za udzieloną pomoc prawną. Rozmiar tego wynagrodzenia ustalony został przy uwzględnieniu przedmiotu postępowania przed Sądem Apelacyjnym, którym były jedynie kwestie opiekuńcze.